

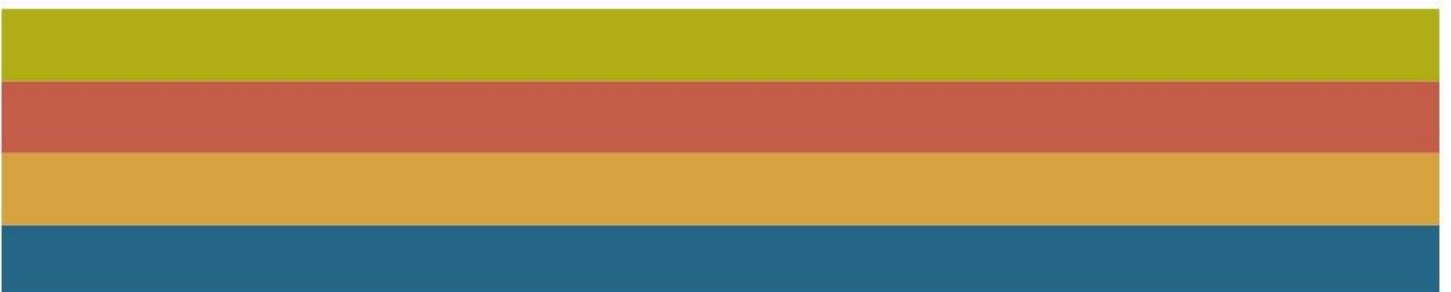

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkverbetering Cuijk–Ravenstein

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

2 april 2026 / projectnummer: 3628

1 Advies over het MER en de aanvulling in het kort

De dijk langs de Maas tussen Cuijk en Ravenstein (zie figuur 1) voldoet niet meer aan de huidige hoogwaterveiligheidsnormen. Voor deze dijk geldt een strenge norm omdat een eventuele doorbraak kan leiden tot een overstroming in een groot gebied met veel inwoners en een hoge economische waarde. Waterschap Aa en Maas wil de dijk daarom verbeteren en tegelijkertijd de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren. De dijkverbetering is één van de projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)¹. Om het project mogelijk te maken zijn een projectbesluit en verschillende omgevingsvergunningen nodig. Voor deze besluiten is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) constateerde in haar voorlopige toetsingsadvies² dat in het MER nog belangrijke informatie ontbrak. Dat betrof een drietal onderwerpen: onderbouwing van informatie, waterhuishouding en archeologie. Ook gaf de Commissie aanbevelingen mee met betrekking tot de gebiedsopgave en het onderwerp natuur. Hierna heeft het waterschap een aanvulling op het MER opgesteld (hierna: aanvulling).³ De provincie Noord-Brabant heeft de Commissie gevraagd hierover te adviseren. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid van het MER en de aanvulling tezamen.

Wat staat in de aanvulling

De aanvulling behandelt achtereenvolgens de verschillende onderdelen van het voorlopige advies van de Commissie. Daarvoor is tekst uit dat advies integraal overgenomen. Vervolgens is per onderwerp uitleg gegeven.⁴ Voor de waterhuishouding is onder andere een toelichting gegeven op de gebruikte modellen, inclusief de koppeling tussen de modellen voor grondwater en rivierwater. Voor archeologie is toegelicht waarom er geen negatieve effecten op archeologische (verwachtings)waarden zullen zijn. Ook is beschreven welke afspraken tijdens de uitvoering gelden met betrekking tot archeologische waarden.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling tezamen voorzien in alle essentiële informatie om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit over de dijkverbetering. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar conclusie toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

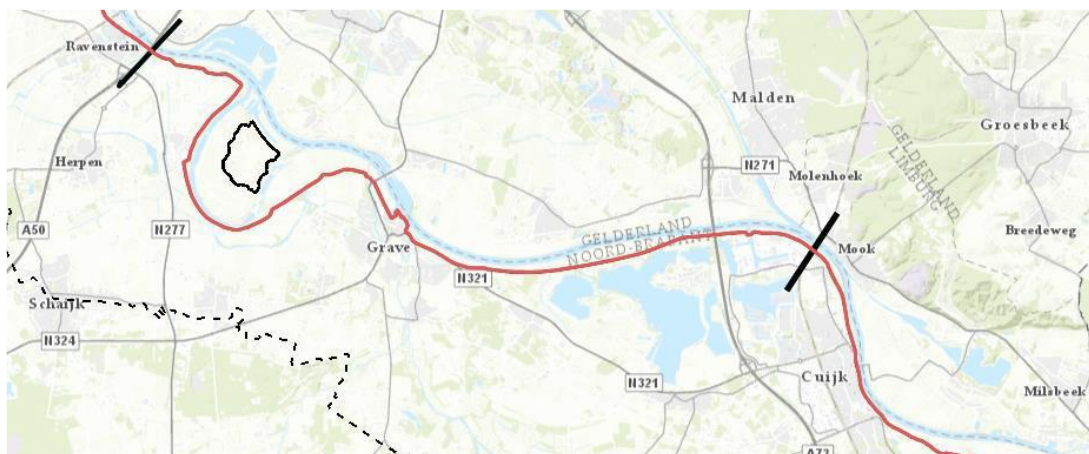
---

¹ Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is een alliantie van alle 21 waterschappen en Rijkswaterstaat. Zij werken samen aan het versterken van dijken, sluisen en gemalen om overstromingen in Nederland te voorkomen.

² Commissie voor de milieueffectrapportage, 26 februari 2026. [Dijkverbetering Cuijk-Ravenstein. Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport.](#)

³ Waterschap Aa en Maas, 18 maart 2026. *Aanvulling MER. Dijkverbetering Cuijk-Ravenstein.*

⁴ De aanvulling bevat een groot aantal bijlagen. Deze rapporten waren, met uitzondering van een rapport over het grondwatermodel, eerder al beschikbaar gesteld aan de Commissie. Ze waren echter niet bij het ontwerpbesluit ter inzage gelegd.

Figuur 1 Dijktraject Cuijk–Ravestein (bron: aanvulling).

Aanleiding MER

Voor de dijkverbetering Cuijk–Ravestein is door Waterschap Aa en Maas een ontwerp–projectbesluit opgesteld, inclusief een aantal omgevingsvergunningen. Over een lengte van circa 21 kilometer gaan werkzaamheden plaatsvinden om de dijk te verbeteren.

Voor de besluitvorming wordt – zoals voor alle projecten die onderdeel vormen van het HWBP – het MIRT–spelregelkader gevolgd.⁵ De mer–procedure maakt deel uit van de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase. Binnen deze fasen vindt op verschillende momenten besluitvorming plaats. Aan het einde van de verkenningsfase heeft het waterschap het voorkeursalternatief (VKA) gekozen. Dit VKA is in de planuitwerkingsfase verder uitgewerkt en is beschreven in een projectbesluit.

De goedkeuring van het projectbesluit door de provincie Noord–Brabant is mer–beoordelingsplichtig omdat het valt onder project K4 van Bijlage V van het Omgevingsbesluit. Provincie en waterschap hebben besloten om niet eerst een mer–beoordeling uit te voeren, maar om direct een project–MER op te stellen. Het MER bestaat uit twee rapporten. Het eerste MER (deel 1, 2022)⁶ is opgesteld om een keuze voor het VKA te maken. De uitwerking van het VKA tot het ontwerp in het ontwerp–projectbesluit is onderzocht in een tweede MER (deel 2, 2025)⁷. In 2026 is een aanvulling op het MER opgesteld, in reactie op het voorlopige toetsingsadvies van de Commissie. Alle drie de rapporten tezamen vormen het project–MER.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het college van Gedeputeerde Staten van Noord–Brabant – besluit over de goedkeuring van het projectbesluit dijkverbetering Cuijk–Ravestein.

⁵ MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport. Het MIRT bevat plannen en projecten waarin het Rijk samenwerkt met andere (regionale) overheden en partijen. Het MIRT–“spelregelkader” maakt onderscheid in een aantal vaste beslismomenten: Startbeslissing, Verkenning, Voorkeursbeslissing, Planuitwerking, Projectbeslissing, Realisatiefase en Opleveringsbeslissing.

⁶ WSP, september 2022. *Milieueffectrapport (deel 1). Beoordeling Kansrijke Alternatieven Verkenning Dijkverbetering Cuijk–Ravestein.*

⁷ Sweco, september 2025. *Milieueffectrapport Dijkverbeteringstraject Cuijk–Ravestein.*

Voorafgaand aan het opstellen van het MER heeft de Commissie op verzoek van de provincie geadviseerd over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.⁸ In het kader van dat advies heeft zij op 1 februari 2022 een bezoek gebracht aan het plangebied en een toelichting op het plan gekregen. Gedurende het opstellen van het advies over het MER hebben waterschap en provincie op 9 januari 2026 het plan voor de dijkverbetering in een digitaal overleg toegelicht. Op 4 februari 2026 heeft een deel van de werkgroep het projectgebied nogmaals bezocht, samen met provincie en waterschap.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3628 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe. In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Onderbouwing van informatie in het MER

Uit het voorlopige toetsingsadvies: *‘De Commissie adviseert om, voorafgaand aan het projectbesluit, het MER aan te vullen met:*

- *Een compleet overzicht van alle documenten waar de beoordeling op is gebaseerd. Alle documenten die zijn gebruikt om de conclusies in het MER (zowel deel 1 als deel 2) te onderbouwen en/of toe te lichten, moeten beschikbaar zijn.*
- *Een beschouwing over hoe de beoordeling van het uitgewerkte VKA zich verhoudt tot de scores die tot de keuze van het VKA hebben geleid.*

Een compleet overzicht van documenten

In bijlage A van de aanvulling staat welke documenten aan het MER worden toegevoegd. Deze documenten waren op verzoek van de Commissie al aan haar beschikbaar gesteld bij het opstellen van het eerdere advies. Een uitzondering hierop is het rapport over het grondwatermodel uit 2023. Dit rapport is pas bij de aanvulling aangeleverd. De Commissie heeft dit rapport meegenomen in haar beoordeling (zie ook paragraaf 2.3 van dit advies).

Nu de rapporten met de aanvulling aan het MER zijn toegevoegd, bieden het MER en de aanvulling tezamen een voldoende compleet beeld van alle onderliggende informatie.

Beoordeling van het VKA

Het advies van de Commissie over de beoordeling van het VKA omvatte twee aspecten:

- **Beoordelingscriteria MER deel 1 en MER deel 2.** Voor twee onderwerpen is in de aanvulling de beoordeling toegelicht. Daarmee is voor het onderwerp kwel en wegzijging⁹ duidelijk waarom dit is toegevoegd aan MER deel 2. Uit de aanvulling is ook

⁸ Commissie voor de milieueffectrapportage, 23 maart 2022. [Dijkverbetering Cuijk-Ravenstein. Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. Projectnummer 3628.](#)

⁹ Grondwater kan uit de grond omhoog komen (kwel) en de grond in zakken (wegzijging).

af te leiden dat de beoordelingscriteria bij grondverzet in beide MER-delen zelfstandig gekozen zijn, en niet bedoeld zijn om op elkaar aan te sluiten.

- **Beoordeling van het uitgewerkte VKA in relatie tot de keuze van het VKA.** De aanvulling licht beknopt toe hoe het verschil in detailniveau en het daarmee gepaard gaande verschil in aanpak op onderdelen heeft geleid tot andere scores op onderwerpen in MER deel 1 versus MER deel 2. Dit geeft voldoende verklaring van de verschillen tussen de beoordeling van het gekozen VKA in MER deel 1 en het uitgewerkte VKA in MER deel 2.

2.2 Waterhuishouding

Uit het voorlopige toetsingsadvies: *'De Commissie adviseert om, voorafgaand aan het projectbesluit, het MER aan te vullen op de volgende punten:*

- *Een volledig overzicht van de gebruikte (geohydrologische) modellen en de modelscenario's met bijbehorende specificaties zoals invoer gegevens, randvoorwaarden en validatieresultaten.*
- *Leg een koppeling tussen het rivierkundig- en het geohydrologisch model om toe te lichten in hoeverre de duur in hoge of lage waterstanden van belang is voor de omvang van de effecten, en onder welke (weers)omstandigheden.*
- *Geef een heldere uitleg van de onzekerheden die gepaard gaan met de modelberekeningen. Leg ook uit hoe hier bij de verdere uitwerking van het ontwerp mee om wordt gegaan.*
- *Verduidelijk de toegekende scores aan de hand van de beoordelingsmethode die in het MER is beschreven. Houd bij de beoordeling rekening met bestaande knel- en aandachtspunten wat grondwater betreft.'*

De aanvulling geeft voldoende uitleg over de gebruikte modellen en onzekerheden. Het gaat dan om het toegevoegde rapport over het grondwatermodel¹⁰ en de uitleg in paragraaf 4.2 van de aanvulling. Hiermee zijn de gebruikte modellen en de daarin uitgevoerde aanpassingen goed beschreven, samen met de specificaties.¹¹

De Commissie constateert dat in de aanvulling de manier waarop de koppeling tussen het rivierkundig- en geohydrologisch model is gelegd, goed is beschreven. Ook is gemotiveerd waarom de aanpak voldoet voor de situatie die voor het voorgenomen besluit in beeld gebracht moet worden. Vervolgens is uitgelegd hoe effecten zijn berekend en hoe onzekerheden hierin doorwerken. Ook is goed aangegeven hoe ervoor gezorgd is dat effecten niet onderschat worden en dat de zogeheten "worst case"-situatie berekend wordt.

De beoordeling voor grondwater en kwel is nader toegelicht. De toelichting op de beoordelingsmethode en scores verheldert de werkwijze. Hoewel functies niet (op kaart) in beeld zijn gebracht, is bij het toekennen van scores rekening gehouden met functies en met al bestaande knelpunten. Zo is uitgelegd dat een toename van kwel anders is beoordeeld voor een kwel-afhankelijk natuurgebied dan voor een gebied met de functie wonen. Dit is ook te herkennen in de toelichtende tekst per deelgebied.

¹⁰ Arcadis, 2023. *Grondwatermodel: Cuijk-Ravenstein*.

¹¹ Voor de volledigheid merkt de Commissie op dat in paragraaf 4.2 wordt verwezen naar 'Memo - inzet grondwatermodel voor optimalisatie DO-fase_D1.0'. Dit document maakt geen deel uit van de aanvulling, zo heeft het waterschap bevestigd. Hier had (ook) verwezen moeten worden naar het 'Memo verbeteringen geohydrologisch model (VTW0020).

Wat betreft de bestaande knel- en aandachtspunten voor grondwater constateert de Commissie dat de beschikbare informatie voldoende is om dit onderwerp mee te kunnen wegen in het projectbesluit. Het model geeft een voldoende beschrijving van de hoofdlijnen van de huidige situatie ter plaatse en hoe deze naar verwachting in de toekomst zal zijn.

Desondanks is het mogelijk dat het model huidige of toekomstige (lokale) knelpunten niet of onvoldoende in beeld brengt. De onderzoeksrapporten (over het grondwatermodel zelf en de verbetering van het geohydrologisch model) bevatten daarom aanbevelingen om aanvullende boringen uit te voeren en/of peilbuizen te plaatsen om lokale afwijkingen in beeld te brengen en onzekerheden te verkleinen. De Commissie beveelt aan om situaties waar zich in de praktijk knelpunten voor doen, ook op te nemen in het monitoringsprogramma. Besteed daarbij ook aandacht aan het verwerken van deze informatie bij de doorontwikkeling van het geohydrologisch model zelf, omdat dit een belangrijke basis is voor het definitieve (uitvoerings)ontwerp.¹²

2.3 Archeologie

Uit het voorlopige toetsingsadvies: *'De Commissie adviseert om, voorafgaand aan het projectbesluit, het MER aan te vullen met de volgende informatie:*

- *Een beschrijving van de effecten van waterstands aanpassingen op de specifieke archeologische (verwachtings)waarden. Gebruik daarbij informatie over de veranderingen in de waterhuishouding. Zorg dat de omvang van het studiegebied aansluit op de reikwijdte van de werkzaamheden of veranderingen.*
- *Een overzicht van welke maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen of te beperken.*
- *Een beschrijving van hoe tijdens de uitvoering wordt omgegaan met toevalsvondsten.*

De aanvulling beschrijft de effecten van waterstands aanpassingen op de archeologische (verwachtings)waarden en maakt inzichtelijk dat deze geen negatieve effecten op archeologische (verwachtings)waarden hebben. De aanvulling expliciteert daarnaast dat gedurende de uitvoering het reguliere archeologisch proces gevolgd wordt en behoudenswaardige archeologische waarden in situ of ex situ behouden worden. Voor toevalsvondsten is een protocol van kracht. Hiermee geeft de aanvulling een korte maar duidelijke toelichting op de onderwerpen waar de Commissie om meer informatie vroeg. Ook voorzien de toevoegde documenten in de daarvoor relevante onderliggende informatie.

2.4 Overige onderdelen van de aanvulling

De gebiedsopgave als tweede doelstelling

De Commissie gaf als aanbeveling in het voorlopig toetsingsadvies mee om de manier waarop de gebiedsopgave is ingevuld, en waarom, beter uit te leggen.

De aanvulling licht toe dat voor maatregelen die niet nodig zijn voor de waterveiligheid, het waterschap geen subsidie krijgt vanuit het HWBP. Ook wordt duidelijk dat het ontbreken van

¹² Dit sluit aan op de aanpak zoals beschreven in paragraaf 18.2 op bladzijde 284 van het MER, deel 2.

andere financiële middelen de reden is dat veel potentiële meekoppelkansen zijn afgevallen. Er zijn ook kansen die op een andere manier of op een later moment (mogelijk) gerealiseerd gaan worden.

De Commissie begrijpt met deze informatie waarom verschillende maatregelen geen plek in het besluit hebben gekregen. Ze leidt uit de toelichting ook af dat de gebiedsopgave niet zozeer een secundaire doelstelling was, maar bedoeld was om kansen te kunnen onderzoeken. De Commissie vindt het belangrijk dat deze kansen in het MER inzichtelijk zijn gemaakt. Om geen onjuiste verwachtingen bij betrokkenen en bewoners te scheppen, is het van belang om zo vroeg mogelijk in het proces transparant te zijn over rollen en verantwoordelijkheden bij de gebiedsopgave. De vraag is dan wel of het zinvol is om in een NRD-fase ambities voor een gebiedsopgave een prominente plek te geven in de alternatieven, omdat dit verwachtingen kan scheppen bij betrokkenen en omwonenden.

Vooruitlopend op de uitvoering bevat de aanvulling een toelichting op de mogelijkheden voor biodiversiteit op dijktaaluds. Dit past binnen de ambities van het waterschap in het kader van duurzaamheid. Met proefvlakken onderzoekt ze de (on)mogelijkheden en resultaten. De bevindingen uit deze onderzoeken laten zien onder welke randvoorwaarden en eisen dit toegepast zou kunnen worden.

Natuur

De Commissie gaf als aanbeveling mee om de AERIUS-berekeningen te actualiseren door de meest recente versie van dit rekenmodel te gebruiken. In de aanvulling staat dat dit zal plaatsvinden (kort) voorafgaand aan de definitieve besluitvorming. Op die manier wordt rekening gehouden met eventuele wijzigingen die tot dat moment zijn doorgevoerd in het model. De Commissie begrijpt deze aanpak en de verwachting dat, met de huidige kennis, nieuwe berekeningen tot vergelijkbare uitkomsten zullen leiden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Reinoud Kleijberg

dr. Sigrid van Roode

Marja van der Tas (voorzitter)

dr. ir. Rikje van de Weerd

drs. Aletta Lüchtenborg (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Goedkeuring van het projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project K4 "Werken voor kanalisering en werken ter beperking van overstromingen".

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (goedkeuring van het projectbesluit) en andere overheden (overige besluiten).

Initiatiefnemer besluit

Dagelijks Bestuur van Waterschap Aa en Maas.

Bevoegd gezag mer-procedure

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 6 januari 2026 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3628](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

